

[Kristen Amby.]

lige, hvordan man vilde ændre Straffeloven, spurgte man: hvordan er Retsbevidstheden? Men over for dette specielle bøjede man sig for nogle Argumenter fra saakaldt sagkyndige, skønt den almindelige Stemning sikkert var imod den Afgørelse, man traf.

Det, vort Forslag om en Folkeafstemning tilsigter, er derfor just at faa undersøgt, om Retsbevidstheden her i Landet paa dette vigtige Punkt følger den Strafferet, vi har. Vi tvivler paa Forhaand om, at det er Tilfældet. For det første forlangte, som allerede sagt, Folk i al Almindelighed strengere Straf og ikke mildere for de her i Betragtning kommende Forbrydelser; og dernæst er der Tegn, der positivt tyder paa, at saaledes forholder det sig. Baade de fra privat Side baade nu og tidligere foretagne forsøgsvisse Afstemninger og den almindelige offentlige Reaktion, som den tydeligt kommer til Orde, synes at tyde paa, at Folkets Retsbevidsthed — og den maa man lægge til Grund for Strafferetten — ikke er konform med den Ret, vi har i Dag.

Uden at jeg i øvrigt ved denne Lejlighed — da vort Forslag ikke drejer sig derom — vil komme ind paa en nærmere Begrundelse af Dødsstraffens Nødvendighed og Betimelighed, er det maaske naturligt, at jeg ganske kort ridser op de Linier, den Argumentation skal følge, som jeg mener er den rigtige for Dødsstraffens Genindførelse i Strafferetten.

Det første, jeg vil sige, er, at vi mener, Dødsstraffen skal genindføres, fordi den virker præventivt, afskrækkende, har en almindelig tilbageholdende Virkning over for Forbrydelse. Dette er ganske vist bestridt fra mange Sider, idet man hævder, at det er statistisk bevist, at det ikke er Tilfældet, og endda, at det er psykologisk sandsynliggjort, at Truselen om Dødsstraf ikke holder nogen tilbage fra Forbrydelse. Jeg maa heroverfor hævde, at dette er aldeles ikke bevist og kan ikke bevises, hvis man da ved Bevis forstaar noget, der skal være stringent og fældende, og ikke bare noget, man saadan kan sige. Man kan ingenting bevise ved at sammenligne forskellige Lande med vidt forskellige Forhold eller Tilstandene i et Land til forskellige Tider. Det beviser ingen Verdens Ting; det er i sig selv indlysende, at dette ikke er et Bevis. Man kan naturligvis finde visse Retningslinier, men de Retningslinier, man finder, giver nu slet ikke den tydelige Besked, som Modstanderne af Dødsstraffen hævder.

Man kan af statistisk Materiale omtrent udlede, hvad man ønsker. Man kan lige saa godt paastaa, at Dødsstraffen efter det statistiske Materiale virker afskrækkende, som man kan paastaa det modsatte. Jeg minder om, at i adskillige Aar efter, at den sidste Dødsdom blev eksekveret her i Landet, fandt der ingen Mord Sted. Jeg mener ikke, det er noget Bevis for Dødsstraffens gavnlige Virkning i Retning af at affholde fra Forbrydelser, men det er i hvert Fald lige saa meget et Bevis, som Modstandernes statistiske Argumenter er det.

Det psykologiske Argument, man anvender, er naturligvis rigtigt nok, naar det drejer sig om Forbrydelser begaaet dels af sindssyge, dels i Ophidselse, de saakaldte Affektforbrydelser, og det er ogsaa rigtigt nok over for Forbrydelser, der udføres med Overlæg og i fuld Bevidsthed, for saa vidt som Forbryderen aldrig regner med Opdagelse. Det er derfor, man siger, at Dødsstraffen ingen afskrækkende Virkning vil have, fordi Forbryderen ikke regner med Opdagelse, og vi kan ikke anvende den over for Affektforbrydelserne, for der virker den ikke afskrækkende, der er ingen af disse Forbrydere, der holdes tilbage, selv om der er Dødsstraf i Landet.

Disse Betragtninger er rigtige, naar det drejer sig om den aktuelle Forbryder, den, der i Øjeblikket staar over for Forbrydelsen; men den mulige Forbryder — og i en vis Forstand er der vel en Mulighed for Forbrydelse i os alle sammen — vil i hele sin Indstilling være paavirket af, hvilken Straf Samfundet sætter for Forbrydelsen, og det er dog det afgørende. Hvis man tager et andet Omraade, er det uden videre klart, at det, jeg her siger, er rigtigt. Hvis man tænkte sig, at Straffen for Tyveri blev minimal, til sidst blot en Bødestraf, hvad vilde det saa betyde? Bortset fra de Konsekvenser, det vilde faa for Folks Ejendom, vilde det faa den Konsekvens, at Tyveri ikke mere vilde blive betragtet som en Forbrydelse, men kun som en Forseelse, fordi Samfundet ikke mere straffede det paa nogen streng Maade. Men det samme gælder, og gælder efter vor Mening i forstærket Grad, naar det drejer sig om Forbrydelser, for hvilke vi formener, at der bør være Dødsstraf.

Altsaa, for en dybere Rationalitet end den, der kun regner med den givne Forbryder i Øjeblikket, og den, der kun regner med nogle Tal — og Tal kan man jo faa alt muligt ud af —, for den, der regner med alt det, der nedfælder sig umærkeligt, men derfor ikke mindre virkeligt i Menneskers Bevidsthed,